

dan ook toe aan het ontstaan van erythrocyten met een abnormaal hoog gehalte aan haemoglobine.

Intraperitoneale bloedtransfusies, die wegens technische moeilijkheden bij intraveneuse toediening, soms niet te vermijden zijn, hebben het bezwaar, dat zij zeer langzaam werken en daardoor soms te laat komen, terwijl zij bovendien gepaard gaan met prikkelingsverschijnselen van het peritoneum, die weliswaar niet gevaarlijk, maar voor het kind zeer onaangenaam zijn. Ook hier werkt het toegediende bloed niet alleen als aanvulling, maar oefent tevens een sterken invloed uit op de bloedbereidende organen. Deze prikkel is ook bij intramusculaire of onderhuidsche bloedinspuitingen de oorzaak van de daarbij verkregen gunstige uitkomsten.

M. DE BRUIN JR.

Over tetanus na operaties aan de ledematen. — WOHLGEMUTH (*Arch. f. klin. Chir.* 1923, Bd. 123) beweert naar aanleiding van een door hem gemaakte statistiek, dat de tetanus na operaties in hoofdzaak wordt gezien na buikoperaties en wel door besmetting van de wond met darminhoud en dat men bij ingrepen aan ledematen, borstkas of schedel nooit deze kwade kansen loopt.

SATTA (*Chir. d. Org. d. Mov.*, Vol. VIII, Fasc. 6, bldz. 605/10) vermeldt 3 gevallen, die moeten dienen om het tegendeel van wat WOHLGEMUTH beweert, tenminste voorzoover dit betreft de ledematen, te bewijzen. Bij alle drie brak de tetanus uit en twee ervan stierven; de laatste patiënt, tevens het minst bewijzende geval uit de toch al niet groote reeks — een vroegere gewonde uit den wereldoorlog —, genas.

De eerst vermelde patiënte, blijkbaar een trieste ervaring van den schrijver zelf, een meisje van 21 jaar, tuinerster van beroep en lijdende aan pes equinovarus paralyticus, was door haar steeds pijnlijken voet gedwongen om ongeschoeid over het met dierlijke mest bedekte land te loopen en ofschoon de huid zeer zorgvuldig werd voorbereid, vertoonden zich toch 19 dagen na de operatie (dus na heel wat langeren tijd dan bij de patiënten van WOHLGEMUTH) de eerste verschijnselen van de tetanusbesmetting.

L. HAVINGA.

Specifieke bakteriën bij ulcus ventriculi et duodeni. — De meening van ROSENOW, dat zweren in maag en duodenum hun ontstaan te danken zouden hebben aan bepaalde bakteriën, meestal streptocokken, langs haematogenen weg van een of anderen infectiehaard uit, zeer dikwijls in de mondholte gezeteld, in het zieke orgaan gekomen, heeft over het algemeen weinig geloof gevonden. Het is bekend, dat ROSENOW deze uitspraak gegrondvest heeft op door hem verrichte proefnemingen, dat bij lijdens aan maagzweer uit carieuze tanden en kiezen afgezonderde streptocokken bij het proefdier ingespoten in de meerderheid der gevallen een zweer of zweren in maag of twaalfvingerigen darm deden ontstaan. Verschillende onderzoekers na hem konden deze uitkomsten niet bevestigen. HADEN heeft deze proeven daarom nogmaals onder alle mogelijke bakteriologische voorzorgen en met in acht nemen van

alle door ROSENOW daaromtrent aangegeven voorschriften herhaald (*Archives of internal Medicine*, Vol 35, 4, 1925). Bij een twaalftal patiënten met ulcus pepticum werd de mondholte nauwkeurig, ook Röntgenologisch, onderzocht. Culturen van infectiehaarden werden na tandextractie in glucose-hersenbouillon of -agar aangelegd, waardoor ook onder anaërobe voorwaarden kon worden gekweekt; 53 pCt. van 54 met deze culturen intraveneus ingespoten konijnen vertoonden bij lijkopening duidelijke letsels van het pylorusgedeelte van de maag of (en) van het duodenum. Daarnaast werden soms haarden in spieren en myocardium aangetroffen. Slechts 7 pCt. van 535 konijnen, die intraveneus ingespoten waren met bacteriën gekweekt uit tandinfectiehaarden van 191 niet aan ulcus pepticum lijdende patiënten, vertoonden soortgelijke afwijkingen aan maag of duodenum. Zeker geven deze onderzoekingen dus steun aan de meening van ROSENOW. Ook DELBET heeft trouwens onlangs gewezen op de rol van de infectie in de acute tijdperken van de maagzweer (*Revue de Chirurgie*, 1925, 1), waarvan de dikwijls aan te treffen temperatuursverhoging een verschijnsel zou zijn.

M. J. ROESSINGH.

Chronaxie der optische elementen van den mensch. —

Door BOURGUIGNON en mlle DÉJEAN is het bekende verschijnsel, dat men krijgt bij sluiten en openen van een door den oogbol gaanden constanten stroom, het z.g.n. phosphoen, gebruikt voor chronaxiebepalingen (*Comptes rendus des séances de l'Académie des Sciences*, Tome 180, No. 2). De opstelling was die, welke door BOURGUIGNON voor chronaxiebepaling bij den mensch is aangegeven. Gewoonlijk werden condensatoren gebruikt, een enkele maal ter contrôle het pistool van WEISS. De waarden, die op deze wijze voor de chronaxie van het oog werden gevonden, waren in twee groepen verdeeld, n.l. één groep wisselend van 1.1 σ tot 1.9 σ en één van 2.1 σ tot 2.7 σ . Het bleek, dat de kleine waarden voorkwamen, wanneer het phosphoen peripheer werd waargenomen, terwijl de groote waarden behoorden bij centraal phosphoen. De gedeelten van het netvlies, die het rijkst aan staafjes zijn, hebben dus een kleine chronaxie, terwijl de chronaxie van de fovea, die alleen uit kegeltjes bestaat, grooter is. Waarschijnlijk zijn het niet de eindtoestellen zelf, maar de bijbehorende nerveuze elementen, waarvan op deze wijze de chronaxie bepaald wordt. KLEITMAN en PIÉRON hebben gevonden, dat de staafjes „vlugger” zijn dan de kegeltjes, wat betreft hun prikkelbaarheid voor licht. Hierbij sluiten de uitkomsten van BOURGUIGNON en mlle DÉJEAN zich dus uitstekend aan; immers is het waarschijnlijk, dat bij de vlugste eindtoestellen ook vluggere zenuwelementen behooren en omgekeerd.

L. KAISER.